

Magdalena Derwojedowa,
Jadwiga Linde-Usiekniewicz,
Magdalena Zawisławska

Wydział Polonistyki UW

Ramy interpretacyjne jako narzędzie składni i semantyki w opisie języka naturalnego

Odczyt poświęcony jest prezentacji założeń i wyników projektu badawczego *RAMKI: rygorystyczna aplikacja metodologii kognitywno-interpretacyjnej (ram interpretacyjnych)* do opisu polszczyzny (grantMNiSW N104 024 32/1840). Punktem wyjścia dla naszego projektu były elektroniczne opisy słownictwa kilku języków naturalnych oparte na tzw. Frame Semantics Ch. Fillmore'a: Berkeley FrameNet (<http://framenet.icsi.berkeley.edu/>); SALSA (The Saarbrücken Lexical Semantics Acquisition Project, <http://www.coli.uni-saarland.de/projects/salsa/>); FrameNet hiszpański (<http://gemini.uab.es:9080/SFNsite>) oraz FrameNet japoński (<http://jfn.st.hc.keio.ac.jp>). W opisach tych jednostki słownikowe przypisane są do odpowiednich ram interpretacyjnych; z kolei każda rama opisana jest w formie obejmującej scenariusz sytuacji, którą dana rama przywołuje, elementy danej ramy oraz przykłady korpusowe, w których człony składniowe oznakowane są jako realizujące odpowiednie elementy ramy. We FrameNecie hiszpańskim i Salsie ponadto przykłady oznakowane są składniowo.

Celem naszego projektu było sprawdzenie po pierwsze, czy i w jakim stopniu opracowane dla innych języków ramy interpretacyjne można zastosować do opisu polszczyzny; po drugie, czy istniejące opisy formalnogramatyczne (np. schematy składniowe) można zastosować jako podstawę znakowania składniowego w opisie typu framenetowego; po trzecie, czy istniejące opisy leksykograficzne polszczyzny (*Inny słownik języka polskiego* pod red. M. Bańki i *Uniwersalny słownik języka polskiego* pod red. S. Dubisza) można wykorzystać jako podstawę wyodrębniania jednostek leksykalnych.

Projekt, o charakterze pilotażowym, obejmował wyjściowo 50 wokabułów czasownikowych, dobranych tak, by jednocześnie ich podstawowe znaczenia miały odpowiedniki innojęzyczne opisane we FrameNetach dla tych języków a same wokabuły były odpowiednio często reprezentowane w Korpusie Języka Polskiego IPI PAN. Dla celów projektu stworzono specjalne oprogramowanie, pozwalające na importowanie odpowiednich ram i schematów składniowych oraz na znakowanie przykładów.

Realizacja projektu pokazała, że między znaczeniami polskich jednostek słownikowych a odpowiednimi dostępnymi ramami nie ma dokładnej odpowiedniości: czasami po prostu nie została opracowana jeszcze odpowiednia rama, a czasami między polską jednostką leksykalną a jej odpowiednikiem obcojęzycznym zachodzą istotne różnice. Zdarzało się też, że niedopasowanie wynikało jedynie ze sposobu opisywania danej wokabuły w słownikach języka polskiego. Pokażemy dwa przykładowe problemy: problem z frazeologią zawierającą kształt *iść* oraz problemy podziału na znaczenia wokabuły *jechać*.